

Moja Ana.

Črtica. Spisala J. A. P.

Und hüte deine Zunge wohl,
Bald ist ein böses Wort gesagt;
O Gott, es war nicht böse gemeint —
Der Andre aber geht und klagt.
Freiligrath.

Kakó se je čudila tem stihom, kakor bi bila védela, da bode mehka nje duša okusila njih trpko resnico! . . .

Ob breški trati sva se igrali skupaj, kakor se igrajo otroci. Bila je nekaj let starejša od mène in rasla je naglo.

Mrzlega jesenskega jutra me je pustila sámó na venóči ledini. Zaman sem je čakala — odšla je v šolo samostansko. Prva bolešt mi je tedaj preplula dušo, in spominjam se, da sem se bridko razjokala.

Minili sta dve leti, in prišla sem za njo. Tedaj je bila že odrasla in prvo leto se je malo menila za mlajšo prijateljico. Vém, da ne iz ošabnosti, saj je ostala prav takó dobra kakor prej — takisto nedolžno-otroški obraz, ista milina v temnomodrih očéh . . .

Res, lepa je bila Ana moja!

»Vitka kakor gorska jela, bela in rdeča kakor mleko in kri, toda predrobna,« takó je trdil gospod davčni prístav Krasnič.

Vedno sem se bala za šibko bitje z mehkim srcem, čutečo dušo.

Vse na nji je bilo nežno, predrobno. Ni se dejalo zaman, da bi jo kàr strl hud duševni vihar! Kadar pa so ji pluli temni lasjé čez beli tilnik, takrat ni poetiški pisár okrajnega sodišča, gospod Mrva, nikdar pozabil recitirati:

»Saj tvoj dom ni tu na sveti,
Ti tam góri si domá,

Tebe neče svet umeti,
Ti ne moreš pa svetá.«

V koliko sta bila upravičena zadnja stiha, o tem se nisem mogla nikdar povsem razumeti z gospodom Mrvo.

Temu pa ni bilo sámó do recitiranja, tudi sam je zlagal nánjo slavospeve. Lepega poletnega jutra jih je mène siloma čital in mi takó pokvaril ves dan. »Na pomladno šibko rožo vsul se je vihar strašán in porušil mlado cvetje.« Ta misel se je ponavljala v vseh varijantah, in neizmerno ljubezen in spoštovanje ji je obetala pisárjeva duša. Dobro, da ni o tem ničesar védela moja Ana, in še boljše, da ji ni stvaritelj sam usiljeval svojih poezij, ali kakor se je izražal, muze svoje . . .

Ko jo je takó opeval domači naš poet, dovršila je že šolo in ostala domá. Videvali sva se le o pččitkih, ali takrat sem bila vedno pri

nji. Zdelo se mi je, dasi mlajši od nje, kakor bi morala braniti to otroško-šibko cvetko. Ljubili sva se, kakor se ljubijo otroci, in otročji sva bili obe. Kakor v letih detinskih sva potekali v gozd in se pozno v mrak vračali upehani domov; slamniki sva obrobljali s korčki, šmárijnicami, petelinci, gorečo ljubeznijo

Prišlo je, sama ne vém, kakó, toda isti čas sem bila grozno nesrečna!

V naš kraj je prišel sodni pristav. Visok človek, nosil se je jako gospódski, toda ne pretirano. Ljudje so rekali, da je izboren družabnik. Tedaj še nisem hodila med svet in znala nisem, kaj to pomeni. Pristav je prihajal pogostoma k nje očetu — bila je namreč hči sodnikova. Mlada sem bila in umela nisem, kakó se more moja Anica šetati s kom drugim po istih potih, kjer sva takó često pohajali samí. Od te dóbe pa sem prav od srca sovražila tujega »pritepenca.«

Védite, zaljublil se je vánjo! . . .

Ljudje pa so že znali, da bode poroka. Najdelj tega nisva mogla verjeti jaz in nesrečni Mrva. Vsaj delal se je grozno nesrečnega . . .

Ali tudi ona ga je ljubila in srečna je bila in vesela! Samó kadar je posloval v uradu, bila sem ji še dobra. Ne, ljubila me je še vedno takisto, samó ne takó goreče kakor ónega. Kakor prej sva prebirali pesmi in se čitajoč solzili in smijali, vse kakor prej . . . Ali videlo se ji je, da se smeje takó zvonko le tačas, kadar uzrè pristava svojega. Sicer pa je bila silno resna . . .

Takrat sem brala ž njo prvič vrstice, ki so jo pretresle takó čudno:

»Und hüte deine Zunge wohl,	O Gott, es war nicht böse gemeint —
Bald ist ein böses Wort gesagt;	Der Andre aber geht und klagt.«

Sedaj še mi zveni nje mehki, srebrnočisti glasek. Strahoma sem prosila vsaki zli besedi stokrat oprostila. Objela me je in me poljubila. Ali bala sem se zánjo . . .

Minili so počitki, odšla sem v Ljubljano, ona je ostala góri. Pisala mi je malokdaj, in prav jezna sem bila. Kadar pa je pisala, bil je vedno le on in on . . . Kaj méni do njega! . . Vse miline in kreposti je prisvajala svojemu Alfonzu, in tudi jaz sem se morala sprijazniti ž njim zaradi nje, vsaj v pismih svojih . . .

O Božiči sem prišla domov. Iskreno me je poljubila, potem pa mi pravila o ljubezni svoji. Umela sem jo do dobra, poznala vso silo, katera ji je kipela v šibkem telesi. Legla mi je bojazen v dušo, in vsilila se mi je strašna misel, »ko bi jo prestal ljubiti.« Tedaj pa sem védela, da bi se osul nežni cvet, uvél, kakor list jeseni . . .

K nam je prišla družina iz mesta. Mnogobrojna ni bila: on, ona, sin, hči, in še deklo so imeli. S hčerjo sva se videli nekoliko

krat. Lepó deklè je bila, nekoliko starejša od Ane. Bog ji je podaril omamljivo lepoto, in ni se moglo rêči, da bi jo posebno skrivala. Toda hudobna ni bila, tudi ne izprijena, le brezumno koketna. Poznala je prístava že od prej. »Bil je lep mladec in nekđaj se mi je laskal.« — Pozabljena stvar! Navzlic temu bi se ne bila preveč protivila še sedaj podati nekđanjemu znancu »roko in srce«. Izpovedala sicer tega ni, toda videlo se ji je, da ji še vedno prija.

Sedele smo skupaj Anica, ona in jaz. Govorica je nanesa na prístava.

»Oh, nekđanji ljubimec moj, kakó mu je?« vzkliknila je in koketno namigala z glavico. Potem pa je pripovedovala povest svoje ljubezni z vsemi malenkostnimi vzdih, katere poraja hipna razvnetost mlade krvi.

Ozrla sem se na Anico. Kakó je poslušala vsako besedico, kakó ji je trepetalo telesce! Na dnò trpeče duše sem zrla tedaj mladi prijateljici in čutila ž njo vred grozno muko, da je morala zakrivati svojo boleost. Obledela je, in vse življenje ji je izginilo z lic. Tujka ni opazila ničesar.

»Napačen ni in morda . . .« — Umolknila je. Rada bi ji bila že prej zatisnila usta, da nisem bila sama takisto odrevenela kakor Ana.

»Kaj ti je, Anica?« vzkliknila je hipno. Tikali sta se od nedavna.
»Ali sem te razžalila?«

Ana se ni genila, jaz pa sem ji rekla:

»Ne, gospodičina, razžalili je niste, umorili ste jo!«

Osuplo me je pogledala, potem pa je hitro odšla s čudnim nasmehom na ustnih. Plašno sem se ozrla po Anici.

»Sedaj mi je dobro,« izpregovorila je zamolklo in se prisiljeno nasmehnila. Smrtnobleda, brezbarvnih ustn in drhteča po vsem životu je počasi vstala in se opotekala v svojo sobo. Ondu ji je krčevit trepèt izpreletel teló.

»Glej, umrla bodem, Albina!« vzkriknila je zdajci brezupno in si zakrila obraz. »Naj njo ljubi, Alfonz, čuješ!«

Tešiti je nisem mogla, beseda mi je zastala.

»Ali si jo videla, kakó je lepa in dobra?« vzkipela je zopet, toda govorjenje jo je utrudilo. Položila sem jo rahlo na divan. V tem je prišel v sobo nje oče. Začuden je gledal svojo hčer, jaz pa sem mu šepetajoč razložila vse, kar se je pripetilo. Ni jedna poteza se mu ni genila na resnem lici, toda upal je stopil k Anici.

»Sedaj sem zopet dobra!« šepnila mu je in ga objela z belo rokó.

Brezglasno ji je zrl v velike modre oči, nató pa se je polagoma obrnil. »Dà, dobra za mamó svojo, ubožica!« dejal je polglasno in sédel kakor uničen.

»Sam, čisto sam!« mrmral je sam v sebi.

Prišel je zdravnik, zapisal zdravila in priporočal mir in zopet le mir. Prišel je tudi Alfonz. Podala mu je roko in rekla iz teška:

»Vzemi jo, rada te ima in lepa je, oh, kakó je lepa!«

Razumel je ni in jo gledal začudeno. Neizmerno togo in angeljsko milino je bral na nje obrazi, ali nikakega očitjanja. Stari sodnik pa ga je prijel za róko in dejal zamolklo:

»Vam ne očitam ničesar, ker niste ničesar zagrešili. Mladí ste še, in trdo vas že tepe nesreča. Jaz pa sem sam. Vam se že zaceli rana, méni je umrlo vse, počasi bodem legel v grob.«

* * *

In prišlo je, kakor sem se bala: duševni vihar jo je strl! Živeti ni mogla delj! . . .

Drugi dan po nje pogrebu je nekdo potrkal na moja vrata; vstopila je Darbenova Julija. Ko je snela sivkaste rokavice, podala mi je rokó, odprla ustna, da si ji videl krasne zobé, in rekla: »Oprostite!« Takó žalostno je izrekla to besedo, da nisem mogla dvojiti o nje istinitosti. Rekši se je naslonila na stol in zrla prédse; zdí se mi celó, da je ihtela. Stopila sem k nji in ji položila roko na ráme. Zdajci se je zgenila kakor iz sanj in širokoodprtih očij zrla na vrata.

Vstopil je Alfonz. »Oh, ta izguba!« hitela je sočutno, ali navzlic nje žalosti sem videla, kakó poželjivo so bile nje oči uprte na njega obraz. »Gospod Alfonz, prosim vas —«

»Hvala, gospodičina,« dejal ji je ledeno, »ne kalite mi spomina nánjo. Molčite, molk čuva srečo.«

Jeden hip samó je obsedela — osupla, zdajci pa se je zavédela in ponosna vstala.

«Res je, kakor pravite!« dejala je pikro in porogljivo ter zbežala iz sobe. Uvidela je, da je izgubljen zánjo.

Pravijo, da se je že davno utolažila «Julija širokega srca», kakor jo je nazval sicer poetiški Mrva.

* * *

Od tedaj, ko smo mu pokopali hčer, videla sem sodnika malokrat; menil se ni rad z nikomer. Kadar pa sem ga venderle videla, vselej je sedel v družbi z Alfonzom. Samá sta bila in malo sta govorila . . .

Alfonz je bled mož, a gospé trdijo, da zanimljiv, le brez pravega življenja.

Vérujem pač: prav takšno je življenje brez nádej, brez namena! —

